

po«. Ima srebrnobarvne luskinе, ki so dolge več cm in jih rabijo za izdelovanje raznih okraskov. Meso ni užitno. Dolga je dva metra in tehta 50 do 60 kg. Lov na tarpo ribe je za športne Amerikance nekaj prav posebno razveseljivega, zabavnega ter privlačnega. Osnovane so cele organizacije, ki uganjajo tarpo lov. RIBE lovijo na trnke iz čolnov. Ko je žival zagrabila na trnek pritrjeno vabo, se je hoče otresti za vsako ceno in radi tega se meče iznad vode več metrov visoko ter vleče čoln z ribiči za seboj. Bogznanj koliko skokov napravi tarpo, predno se utruji toliko, da jo potegne ribič v čoln. Zgodil se je slučaj, da je pregriznil morski pes tarpo, ki je visela na trnku, čez polovico, a glava z ostalim delom telesa je še vedno skakala iz vode v zrak in zopet nazaj v morje. Premnogokrat se je pripetilo, da je prekučnil ribji jetnik čoln in je na ta način ponesrečilo že veliko ribičev.

Divji konji. Leta 1535 je bilo ustanovljeno južnoameriško mesto Buenos Aires. Radi malarije so se morali prvotni prebivalci izseliti. Pri selitvi so pustili svoje konje. Leta 1580 se je naselbina v Buenos Aires obnovila. Tekom 30 let so se sami sebi prepuščeni konji neverjetno razmnožili in popolnoma podivjali. Pašniške pustinje (tako zovane pampas) po Južni Ameriki so še danes polne čred divjih konj, katere lovijo in jih krotijo. Očividci pripovedujejo, da je nekaj groznega, ako nenadoma podivja več sto glava čreda divjih konj. V najhujšem diru potegne ena čreda za seboj drugo, tretjo in tolikokrat se zažene na tisoče živali v reko in tamkaj poginejo. Divje konje nazivajo po južnoameriških stepah »cimarrones«.

Pijan pilot se ubil. Sam Bartel, ki je že med svetovno vojno služil kot letalec, je na božični dan v Springfieldu v Zedinjenih državah Amerike hotel na svojem letalu prepeljati potnike, kar pa mu je njegov predstojnik zabranil, ko se je občinstvo pritožilo, da se nahaja v pijanem stanju. Nato pa je vzel seboj nekega letalskega učenca in sta se dvignila v zrak. Kakor so očividci pozneje povedali, je letalo letelo zelo nizko, da se je skoraj zadevalo hišnih streh, kmalu nato pa se je obrnilo naravnost navzdol ter tresčilo na zemljo, pri čemer je bilo skoro ubilo nekega moža, ki se je nahajal na cesti. Ubita sta bila oba, pilot kakor tudi učenec.

Govoriti ne more, a poje lahko. Da je resnična trditev, ki pravi, da so človeški možgani razdeljeni v odseke, in da ima vsak odsek svoj posebni delokrog, je dokazal nek zanimiv slučaj v bolnici v Kopenhagenu na Danskem. Neka ženska, stara 56 let, je izgubila dar govora, a izkazalo se je, da kljub temu še vedno lahko poje. Potrebno je, da kdo drugi začne kako pesem in ona se mu takoj pridruži. To kaže torej, da je godbeni odsek v možganih ločen od odseka za govorjenje.

Šnops so zboljšali. Božič je pokazal, da je bil lani Newyork veliko bolj »moker«, kakor je bil prejšnje leto. Pokazalo se je tudi, da se je »štof« znatno izboljšal. Tekom božičnega dneva je

1000 dinarjev dobiš!

Vsak naročnik Slovenskega Gospodarja, ki je plačal za celo leto 1930 naročnino, dobi 1000 dinarjev podpore, ako bi v letu 1930 pogorela hiša, v kateri stanuje. To podporo ne dobi samo lastnik hiše, ako pogori hiša nad njim, ampak tudi najemnik, ofer, majer ali viničar, sploh vsak, ki nad njim pogori hiša, če je plačal celoletno naročnino. Podpore izplača uprava Slovenskega Gospodarja. Plačajte torej naročnino za celo leto, da bodete v slučaju nesreče deležni 1000 Din podpore.

bilo namreč prepeljanih v bolnice 75 pijanih oseb, izmed teh — veliko čudo — ni niti ena umrla. Tajni trgovci z alkoholom se torej spreobračajo in so začeli točiti boljše pijačo.

Najprej vprašal, koliko je ura, potem uro ukradel. Štirikrat je na cestni železnici v Chikagu vprašal poleg sebe sedečega Fr. J. Doyle nek mlad fant, koliko je ura, in štirikrat mu je ta uljudno povedal. Ko pa je mladi mož izstopil na 18. cesti, je Doyle z razočaranjem ugotovil, da je šla z njim njegova ura z verižico in žepnim nožem. —

Fantu se je najbrž nerodno zdelo, nadlegovati ljudi, zato si je »nabavil« ure sam.

Nov športni list. Te dni je izšla v Ljubljani prva številka novega »Športnega lista«, ki ga izdaja SK Grafika v Ljubljani. List ima raznovrstno vsebino in naj izpolni vrzel, ki jo čutimo že dolga leta po vojni s tem, da prinaša najtočnejše vesti o športu sploh. List izhaja vsak pondeljek popoldne in se dobiva posamezna številka za Din 1.50 v Mariboru v Glavni zalogi tobaka na Glavnem trgu.

Glavna opora boljševizma v Rusiji.

(Priobčil A. K.)

Na južnem pobočju Kavkaza leži lepa gruzinska dežela ali Gruzija. Dežela je večinoma gorata. Gore, katere so jako bogate na rudah, so poraščene s hrasti in bukvami. Ob rekah po dolinah pa je zelo rodovitna ravnina. — Ljudstvo se peča s poljedelstvom, sadjerejo in živinorejo. Dežela je torej pretežno poljedelska. Zato se čudimo, da je krščanski gruzinski narod tako radikalni, ker njegova zastopnika v Dumi v Petrogradu, socialdemokrata Čeidre in Čereteli, sta bila že pred svetovno vojno strašna nasprotnika ruske vlade. Ko je izbruhnila revolucija, je postal Čeidre celo predsednik sveta delavskih in vojaških zastopnikov.

Ob revoluciji in po revoluciji so prišli pa tudi Gruzini na površje, predvsem Cugašvili, sedanji mogočni diktator Rusije, ki si je nadel ime Stalin. Ta Stalin ima za seboj burno preteklost kot je »Slovenski Gospodar« že poročal. Od odpuščenega bogoslovnega dijaka, načelnika kavkaških roparjev, se je povzpел do ruskega diktatorja. — V višjih in nižjih uradih sedijo osebe, ki imajo razna zla dela na vesti. Med komunisti je namreč posebna vrsta bivših obsojencev in zločincev iz časa carskega režima. Ti so prišedši iz ječ že prve dni navdušeni vstopali v boljševiške vrste, ker so na ta način upali nadaljevati svoje delo. Ti so posebno zvesti komunisti in na teh sloni glavna moč sovjetskega režima. Na mnogih mestih so osebe, ki so bile prej znane po svojih zlih delih, zdaj predsedniki krajevnih odborov. Naj sledi tukaj nekaj izglehov, katere navaja očividec:

V novolevskovski stanici v Kubansko primorski oblasti je bil predsednik izvršilnega odbora komunist Ubijkon. Ta mož je bil prej konjski tat, znan kot tak po celi oblasti; obsojen je bil v ječo,

ker je posilil svojo dvanajstletno sestro. Pred njim je bil v tej službi tovariš Pasječni, njegov soudeleženeec pri konjski kraji, kateri se je bil leta 1911 komaj rešil, da ga niso linčali sovaščani. Vsa ta družba je štela osem članov, izmed katerih je ljudstvo pobilo šestorico. Pasječni je pobegnil, Ubijkon se je rešil s tem, da je bil v ječi v Sibiriji. Komunist Ozerski, član izvršilnega odbora in predsednik za prehrano, je bil prej tudi tat. Kradel je zrno iz občinskih žitnic. Bil je večkrat kaznovan, nazadnje je dobil šest mesecev ječe, in občina ga je izbrisala iz seznama svojih soobčanov. A ko so boljševiki prišli do oblasti, je postal v selu predsednik odseka za prehrano.

Komunist Pikalov, član izvršilnega odbora tega sela, je imel prej šest let ječe, ker je oropal neko banko v Jekaterinodoru in je ubil neko osebo.

Pa naj navedem še drug primer. Pomocnik predsednika izvršilnega odbora v Rostovu na Donu je bil komunist Čerepahin. Pred letom 1905 je bil zaposlen v delavnicah vladikavkaške železnice. Ob tem času so opazili v delavnicah, da je nekdo kradel kovine. In delavci sami so zalotili pri kraji omenjenega Čerepahina. Ker so ga od tukaj nagnali, je dobil službo na rostovski železniški postaji kot snažilec vagonov. Toda tudi tukaj je kradel in je bil obsojen na eno leto in devet mesecev ječe.

Nek drug član rostovskega izvršilnega odbora, komunist Koškincev, je kradel vodovodne cevi v Novočerkasku. Komunist Hudolejev je bil v obče poznan na jugu Rusije kot hudodelec. Ko je vkorakala rdeča vojska v Rostov, je s svojimi tovariši na policiji sežgal vse podatke, fotografije in listine, ki bi mu mogle škodovati. Dandanes je ta mož

¹ Razgoličena M. Beograd 1929, str. 163 itd.

Plan izvršilnega odbora v mestu Rostov na Donu.

In o tem bi se lahko pisalo še dalje in dalje — brez konca. Ker je Rusija v oblasti takih oseb, ni čudno, da vedno

bolj nazaduje, da je povsod le revščina in beračija. Tako daleč so »prijatelji kmetov in delavcev« prigosodarili v Rusiji, da so njihova glavna opora zločinci nekdanjega ruskega režima.

Raziskovalci južnega tečaja.

Amerikanski raziskovalec Byrd je končal raziskovanja pokrajin ob južnem tečaju. Ogromni, večno ledeni svet imenujejo »Mala Amerika«. Dne 1. decembra 1929 je javil Byrd po radlu — ameriški vladi v Washington, da je krožil v aeroplanu 15 ur nad južnim tečajem. Byrdova južnotečajna ekspedicija je bila tretja, ki se je posrečila in obogatila znanstvo.

Januarja 1909 je prodrl angleški pomorski častnik Ernst Shackleton do 82 stopinj 23 minut južne širine.

Norvežan Amundsen je bil prvi 17. decembra 1911 na južnem tečaju s štirimi spremljevalci, 4 sanmi in 52 psi, ki so vlekli sanke. — Amundsen si je ustvaril leta 1911 ob Kitovi obali v Rosovem morju takozvano Fram oporišče. Od tukaj je prodiral proti tečaju preko Axel Heiberg, preko Hudičevega ledenika, ob pomočju Nansenovega in Kraljica Maud gorovja proti južnemu tečaju, katerega je krstil po tedanjem norveškem kralju Haakonju.

Dne 18. januarja 1912 je dosegel točko južnega tečaja angleški pomorski oficir Scott. Našel je tamkaj Amundsenov šotor z norveško zastavo. Na povratku s tečaja je zajela Scottovo ekspedicijo tako ljuta snežena burja, da so vsi udeleženci zmrznili.

Amerikanec Byrd južnega tečaja lanske leto ni presankal ali prehodil kakor njegova prednika, ampak ga je pre-

letel. Za izvršitev svojega načrta si je izbral drugo pot nego svojčas Amundsen. Dvignil se je v aeroplanu s tremi spremljevalci preko ledenika, ki nosi ime po Nansenovi hčerki (raziskovalec severnih krajev) Lihus. Moral se je držati v višini 3.350 metrov, da je lahko preletel snežena gore, ki se vlečejo tako visoko v vseh mogočnih vijugah po južnem tečaju. Posrečilo se mu je, da je našel predor med gorovjem. Da je došel na cilj, je moral pometati iz letala znatne količine bencina ter živil, ker sicer se ne bi bil mogel držati toliko ur tako visoko.

Amerikanec Byrd se je že pred preletom južnega tečaja odlikoval s tem, da je bil prvi z aeroplanom na severnem tečaju leta 1926 in leta 1927 je preletel Atlantski Ocean od zapada proti vzhodu.

Ko se je vrnil ob zaključku lanskega leta Byrd z raziskovanja južnega tečaja nazaj v Ameriko in pričel s trditvijo, da so po ledenih ravnih krog južnega tečaja po več 1000 metrov visoki ledeniki, je zadel na ostro kritiko od strani Norvežanov in Angležev, ki se upirajo na trditve Amundsena in Scotta, ki trdita, da je juž. tečaj nepregledna ravan. V nekaj mesecih se še le bo razjasnilo, kdo je bil prav za prav na južnem tečaju, ker 1000 meterske gore in popolna ravnina je vendar velikanska razlika.

V starih časih najbolj čitana knjiga.

Leta 1356 je izšla v francoskem jeziku potopisna knjiga, ki je bila svojčas prevedena v vse evropske jezike in je doživela do 19. stoletja nešteto izdaj. V knjigi je popisano potovanje po Egiptu, Sveti deželi, Arabiji, Indiji in Kitajski. Knjiga beleži kot pisatelja »Sir Johna Mandeville, grofa Montfort.« Rojen bi naj bil pisatelj v St. Albans na Angleškem in je nastopil potovanje po svetu na dan sv. Mihaela leta 1322. Po knjigi je omenjeni prepotoval Egipt in stopil v vojaško službo pri tamošnjem sultanu, kateremu je pomagal v bojih proti beduinom. Izvršil je tako drzne čine, da je bil voljan dati sultanu mu svojo hčer za ženo, a jo je odklonil, ker je hotel nadaljevati svoja potovanja. Pri slovesu od Egipta mu je izročil sultan spremno pismo, ki ga je varovalo vseh raznih neprilik in nevarnosti, na katere je zadel, ko je romal po krajih Palestine in Arabije. Iz Indije je došel do velikega kana (vladarja) Mongolov. 15 mesecev mu je pomagal v vojaški službi v bojih zoper južnokitajskega kralja z imenom Manzi. Po 34 letih potovanja po svetu se je vrnil pisatelj leta 1366 nazaj v Evropo radi protina, kateri ga je mučil po tolikoletnem rajžanju. Po povratku bi naj bil živel kot

profesor zdravilstva v mestu Lüttich v Belgiji in umrl leta 1372. Pokopali so ga v samostanu viljemitov. Monakovčan Jakob Püterich beleži, da so mu pokazali omenjeni menihi leta 1462 zapuščino tolikanj čitanega pisatelja in sicer: meč, ostroge in jezdno opremo.

Resnica glede pisatelja skozi 5 stoletij najbolj čitane knjige je ta, da jo je spisal francoski zdravnik Jean de Bourgoigne, ki je živel veliko let v Lüttichu. Bil je le v Egiptu na dvoru sultana v zdravniški službi. Ni videl ne Svete dežele ne Arabije, še manj pa Indijo in Kitajsko. Bil je zelo načitan in so mu morali biti dobro znani vsi do tedaj objavljeni potopisi. Iz teh je zbral potrebno gradivo za svojo knjigo. Da ga ne bi razkrinkali, ni pisal svojega dela v tedaj občajnem latinskem jeziku, ampak v francoščini. Podpisal se je z izmišljenim imenom in še le na smrtni postelji je zaupal svojemu prijatelju in sestavitelju njegove oporoke, da je spisal in izdal on knjigo, kateri verjame in se divi v njej popisanim doživljanjem celotni kulturni svet.

Svinjska dekla se sprjme takoj. Plača po dogovoru. Liewald, posestnik, Sv. Anton v Sl. goricah. 88

Izredna človeška starost.

Znani so primeri, ko so ljudje dočkali še večjo starost, ko Turek Zaro Aga, ki je umrl kot 147 letni stavec pod kolesi avtomobila. Zgodovina pripoveduje o nekem Petru Cartanu, ki je živel 185 let in o Louisi Truxovi, ki je umrla leta 1782, stara 175 let. Pisatelj Ludvik Buechner pripoveduje v svoji izdaji »Knjiga dolgega življenja« o 190 letnem starcu, o katerem je poročal na zboru zdravnikov leta 1880 v Bogoti dr. Louis Hernandez in ki je bil takrat še živ. Imenoval se je Miguel Solis in bil je kmetovalec v Sierra Mesila.

Najstarejši mož, katerega omenja Hufeland v svoji znani razpravi »Umetnost podaljšanja človeškega življenja«, je Josef Surington, ki je umrl leta 1797 v Bergenu na Norveškem, star 170 let. Bil je večkrat oženjen in je zapustil mlado vdovo in mnogo otrok. Ko je umiral, je bil star njegov najstarejši sin 103 leta, najmlajši pa 9 let. Zanimiv je tudi primer Thomasa Parra, ki je bil rojen v angleškem Shrotshieru leta 1483 in je umrl v novembru 1635, star 152 let. Paar je bil kmet, ki je živel zelo skromno. Kako zdrav in močan je bil, priča dejstvo, da je moral kot 105 letni stavec v Alderbury delati javno cerkveno pokoro, ker je zapeljal mlado dekle. Kot 120 letni stavec se je drugič poročil in še ni kazal nobenih znakov starosti. Še le tik pred smrtjo je izgubil vid in spomin, sluh in razum je pa ohranil v polni meri do konca. Ko je bil star 152 let, so se začeli zanj zanimati v Londonu in kralj ga je povabil k sebi. Gostil so ga v dvorni kuhinji, toda mož je bil vajen kmečke hrane in pokvaril si je želodec. Izprememba hrane in razmer je bila kriva, da je v novembru leta 1635 umrl. Slavn raziskovalec Humboldt je bil v Južni Ameriki pri pogrebu Indijanca, star 143 let. Mož je imel 117 let staro ženo. J. Easton je izdal leta 1799 razpravo »Dolgost človeškega življenja«, v kateri navaja sedem starcev in stark, starih od 140 do 150 let, tri od 150 do 160 let, dva od 160 do 170 let in tri od 175 do 185 let.

Vsiljuje se vprašanje, ali dosežejo ljudje tako visoko starost tudi v naših časih. Tudi sedaj se poroča o ljudeh, ki dosežejo izredno visoko starost.

Tako je svetovni tisk leta 1926 poročal iz Tiflisa, da je umrl Andrej Nikolajevič Smith, star 150 let. Mož je baje služil v Napoleonovem času kot rekrut v ruski armadi in kot star vojak se je udeležil vojne leta 1812 do leta 1815. Tudi po vojni je bil kot 54 letni mož v turški vojni težko ranjen in ruski car ga je lastnoročno odlikoval. Za časa krimske vojne je bil star že 80 let, pa je vendar še služil pri vojakih. Po krimski vojni je bil vpokojen. Pokojnino je dobival iz državne blagajne do l. 1916, potem je skrbelo zanj mesto Tiflis. Vse življenje ni pil alkoholnih pijač, tudi kadil ni nikoli. Žensk se je tudi v mladosti izogibal.

Najstarejši, še živeči mož, je menda Nikolaj Šatkovski v sovjetski republiki Abhaziji, severno od Batuma, star 148 let. Bil je štirikrat oženjen in zadnjič